

Paweł Przeździecki

Polska myśl techniczna w II wojnie światowej : konferencja w Warszawie

Przegląd Historyczno-Wojskowy 16 (67)/2 (252), 231-233

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przedstawił operacje kontrwywiadu jugosłowiańskiego przeciwko Chorwacji. Panel moderował dr Cees Wiebes.

W ostatniej części konferencji, prowadzonej przez prof. Wolfganga Kriegera (Uniwersytet w Marburgu, Niemcy), wystąpiło trzech prelegentów. Profesor Michael Schoenhals (Uniwersytet w Lund, Szwecja) wygłosił referat nt. „Złoty wiek pary – kontrola korespondencji i kontrwywiad w Chinach w czasie zimnej wojny”. Profesor Michael Wala (Uniwersytet Zagłębia Ruhry w Bochum, Niemcy) zaprezentował losy komórki wywiadu pozafrontowego KIBITZ-15 w Federalnej Republice Niemiec. Na koniec dr hab. Patryk Pleskot (Instytut Pamięci Narodowej) omówił rodzaje urządzeń elektronicznych wykorzystywanych przez wywiad Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przeciwko zachodnim dyplomatom.

Organizatorzy konferencji zapowiedzieli publikację wybranych referatów w wydawanym przez IIHA „Przeglądzie Historii Wywiadu” („The Journal of Intelligence History”).

Paweł Przeździecki

POLSKA MYŚLI TECHNICZNEJ W II WOJNIE ŚWIATOWEJ: KONFERENCJA W WARSZAWIE

W dniu 13 maja 2015 r. w Centralnej Bibliotece Wojskowej (CBW) w Warszawie odbyła się konferencja naukowa nt. „Polska myśl techniczna w II wojnie światowej. W 70. rocznicę zakończenia działań wojennych w Europie”. Spotkanie, pod honorowym patronatem wicepremiera ministra obrony narodowej Tomasza Siemoniaka, zorganizowała CBW wraz z Instytutem Historii Polskiej Akademii Nauk (IH PAN), Wojskową Akademią Techniczną (WAT), Akademią Marynarki Wojennej (AMW) oraz Instytutem Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie (IPiMS).

W konferencji wzięli udział m.in. podsekretarz stanu w MON dr Maciej Jankowski, członek senackiej Komisji Obrony Narodowej Sławomir Preiss, prezes Urzędu Patentowego dr Alicja Adamczak, prezes Instytutu Pamięci Narodowej (IPN) dr Łukasz Kamiński, p.o. rektor-komendant Akademii Obrony Narodowej (AON) płk prof. dr hab. Dariusz Kozerański, rektor-komendant WAT gen. bryg. prof. dr hab. inż. Zygmunt Mierczyk, dyrektor Centralnego Archiwum Wojskowego (CAW) dr Andrzej Czesław Żak, dyrektor Wojskowego Instytutu

Techniki Inżynieryjnej dr inż. Leszek Bogdan i prezes Wojskowego Centralnego Biura Konstrukcyjno-Technologicznego gen. bryg. Artur Kołosowski. Na konferencję przybyli także przedstawiciele służb mundurowych, kadra naukowa wojskowych wyższych uczelni i instytutów badawczych, podchorążowie WAT i Wyższej Szkoły Sił Powietrznych.

Konferencję otworzył dr Jan Tarczyński, dyrektor CBW. Obradom pierwszego panelu przewodniczył dr Andrzej Czesław Żak. Profesor dr hab. Bolesław Orłowski (IHN PAN) podkreślił, że udział Polaków w zwycięstwie sprzymierzonych w II wojnie światowej nie ograniczał się do przelewania krwi, lecz obejmował również niebagatelne osiągnięcia techniczne. Grzegorz Kuba i Damian Rzap (CBW) omówili liczebność polskich naukowców i techników na Wyspach Brytyjskich oraz ich wpływ ich działalności na opracowania z dziedziny uzbrojenia. Doktor hab. Sławomir Łotysz (IHN PAN) przedstawił problem sporu o prawa do polskich wynalazków dokonanych w Wielkiej Brytanii. Kolejne dwa referaty dotyczyły sukcesów polskich matematyków w opracowaniu sposobów dekryptażu wiadomości zaszyfrowanych z wykorzystaniem niemieckiej maszyny „Enigma”. Inżynier Kamil Kaczyński (WAT), w imieniu swoim i prof. dr hab. inż. Jerzego Gawineckiego (WAT), szczegółowo przedstawił zasadę działania „Enigmy”. Profesor dr hab. Grzegorz Nowik (Muzeum Józefa Piłsudskiego) zwrócił uwagę, że dzięki rozpracowaniu „Enigmy” alianci mogli odczytać niemieckie depeche, co miało ogromny wpływ na zwycięstwo sprzymierzonych. Tematem wystąpienia ppłk. Adama Gwiazdowicza (Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego) były przyczyny sukcesu polskich kryptologów.

Moderatorem kolejnego panelu był prof. dr hab. Janusz Odziemkowski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Referat nt. „Działalność i wynalazki profesora Pawła Nowackiego oraz jego wkład w rozwój brytyjskiej techniki radarowej” wygłosił prof. dr hab. Jacek Przygodzki (Politechnika Warszawska). Doktor inż. Barbara Kłosowicz-Krzywicka (Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji) szczegółowo przedstawiła osiągnięcia technologiczne Fabryki Braci Konopackich z Mostów w opracowaniu sklejki specjalnej, wykorzystywanej jako poszycie prototypu samolotu szkolno-treningowego PWS-33 Wyżeł oraz brytyjskiego myśliwca DH.98 Mosquito. Wystąpienie prof. dr hab. Wojciecha Włodarkiewicza (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach) było poświęcone polskim osiągnięciom w zakresie broni przeciwpancernej przed 1939 r. Następnie Wojciech Kuliński (CBW) przypomniał pomysł mjr. inż. Stefana Malinowskiego skonstruowania przyczepki do samolotu, mogącej służyć do przewożenia dodatkowego paliwa lub ładunku bomb. Doktor inż. Leszek Bogdan w swoim referacie zaprezentował dokonania Józefa Kosackiego, wynalazcy wykrywacza min. Dziejom innej wojskowej innowacji, peryskopu odwracalnego Rudolfa Gundlacha, poświęcił prezentację dr inż. Piotr

Matejuk (Polskie Towarzystwo Historii Techniki), a inż. Krzysztof Dąbrowski (Bundesrechenzentrum, Wiedeń) omówił działalność Wytwórni Radiotechnicznej AVA. Historyk lotnictwa i konstruktor dr inż. Andrzej Glassa wygłosił referat nt. „Akcja V1 i V2 jako wkład Polaków w rozszyfrowanie tajnych broni niemieckich”.

Trzecią część konferencji poprowadził płk dr hab. Juliusz S. Tym (AON). Referaty wygłoszone przez dr. Pawła Tomaszewskiego (Instytut Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN) oraz dr. Zbigniewa Tucholskiego (IHN PAN) dotyczyły biografii i dokonań Jana Czochralskiego, wynalazcy m.in. stopu kolejowego Metal B (Bahnmatal). Pułkownik rez. Piotr Kowaluk (WAT) przedstawił postać Wacława Struszyńskiego – konstruktora anteny do radionamiernika krótkofalowego HF/DF (tzw. huff-duff). W kolejnych wystąpieniach dr Jan Tarczyński, Jerzy Kunikowski (CBW) i Małgorzata Gwara (CBW) zaprezentowali wyniki kwerendy archiwalnej w brytyjskich Narodowych Archiwach (The National Archives) oraz IPiMS w Londynie, przeprowadzonej jesienią 2014 r. Inżynier Ewa Mańkiewicz-Cudny (Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej) wygłosiła komunikat w sprawie przekazania wybranej dokumentacji na temat polskiej myśli technicznej na Wyspach Brytyjskich przez byłego Prezydenta RP Ryszarda Kaczorowskiego.

Organizatorzy konferencji przewidują opublikowanie wygłoszonych na konferencji referatów w wydawnictwie zwartym.

W kularach goście mogli zapoznać się z należącymi do zbiorów Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oryginalnymi urządzeniami: niemiecką maszyną szyfrującą Enigma oraz opracowanym przez Tadeusza Heftmana konspiracyjnym sprzętem radiowym: nadajnikiem z serii AP oraz odbiornikiem OSB.

Paweł Przeździecki

ZEBRANIE STOWARZYSZENIA HISTORYKÓW WOJSKOWOŚCI

W dniu 16 maja 2015 r. w siedzibie Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego przy al. Wilanowskiej 204 w Warszawie odbyło się III Walne Zebranie Stowarzyszenia Historyków Wojskowości.

Przybyłych członków Stowarzyszenia przywitał i obrady otworzył prezes prof. dr hab. Piotr Matusak. Następnie minutą ciszy uczczono zmarłego 10 kwietnia br. prof. dr. hab. Andrzeja Ajnenkiela. Po przyjęciu porządku obrad prof. Matusak omówił bieżące przedsięwzięcia Stowarzyszenia oraz określił aktualne kierunki